

ESKİ HÜKÜMLÜ VE DENETİMLİ SERBESTLİK YÜKÜMLÜLERİNİN İSTİHDAMI ÜZERİNE NİTEL BİR ARAŞTIRMA *

A Qualitative Study on the Employment of Ex-convicts and Probationers

Enver BOZDEMİR**

Lütfullah ATEŞ***

Özet

Çalışma, eski hükümlü ve denetimli serbestlik yükümlüsü olan kişilerin istihdam durumlarını, istihdam sağlamadaki zorlukları ve engelleri tespit ederek istihdamın artırılması yönünde, işverenlere ve ilgili kurum ve kuruluşlara öneriler sunmayı amaçlamaktadır. Araştırmanın evreni, Düzce'deki eski hükümlü ve denetimli serbestlik yükümlülerini kapsamakta olup örneklem olarak 25 kişi seçilmiştir. Araştırmanın verileri, nitel araştırma tekniklerinden yarı yapılandırılmış mülakat tekniği uygulanarak katılımcıların görüşme esnasında verdikleri cevapların metne dönüştürülmesiyle, MAXQDA programı kullanılarak analiz edilmiştir. Yapılan analizde istihdam durumu ve iş bulma süreçleri, kurum ve kuruluşların istihdama etkisi, toplumsal algının istihdama etkisi, istihdamda karşılaşılan sorunlar, beklenti ve öneriler olmak üzere 5 ayrı tema oluşturulmuştur. İstihdamdaki toplumsal algı açısından sabıka kaydı, güvensizlik ve ön yargını olduğu; istihdamda sicil kaydının olması, işe kabul edilmeme, iş becerisini kaybetme, manevi sorunlar ve sermaye yetersizliği karşılaşılan en önemli sorunlar olduğu tespiti yapılmıştır. İstihdamın artırılmasında toplumun ve işverenlerin olumsuz önyargılarını ortadan kaldırıcı çalışmaların yapılması, özel sektör, sivil toplum örgütleri, sendikalar, Kamu kurumları, arasında iş birliği projelerinin geliştirilmesi gerekir.

Anahtar Kelimeler: Eski hükümlü, denetimli serbestlik yükümlüsü, istihdam

Abstract

The aim of the study is to identify the employment status of ex-convicts and probationers, the difficulties and obstacles in providing employment, and to offer recommendations to employers and relevant institutions and organizations to increase employment. The universe of the research includes ex-convicts and probationers in Düzce and 25 people were selected as a sample. The data of the study were analyzed using the MAXQDA program by converting the answers given by the participants into text using a semi-structured interview technique, one of the qualitative research techniques. In the analysis, 5 different themes were created; employment status and

- *Bu makale Etik Kurul iznine tabi olup, gerekli bilgiler çalışmanın yöntem kısmında verilmiştir/This article is subject to approval by the Ethics Committee; the necessary information is provided in the Methods section of the study.*
- *Makale Geliş Tarihi/Article Received Date: 12.2.2026*
- *Yayın Kurulu Kabul Tarihi/Editorial Board Acceptance Date: 17.4.2026*

* Bu çalışma, 1-3 Aralık 2025 tarihleri arasında Antalya'da gerçekleştirilen "Türk Denetimli Serbestlik Sistemi, 20. Yıl Uluslararası Kongresinde" tam metin bildiri olarak sunulmuştur.

** Prof. Dr., Düzce Üniversitesi İşletme Fakültesi, Düzce/Türkiye, e-Posta: enverbozdemir@duzce.edu.tr, <https://orcid.org/0000-0002-0845-1602>.

*** Düzce Denetimli Serbestlik Müdürü, Düzce/Türkiye, e-Posta: lutfullah.ates@adalet.gov.tr, <https://orcid.org/0009-0001-1615-1992>.

job finding processes, the impact of institutions and organizations on employment, the impact of social perception on employment, problems encountered in employment, expectations and suggestions. Criminal records, mistrust, prejudice, negative track records, job rejection, loss of job skills, moral issues, and lack of capital are among the most significant problems encountered. Increasing employment requires efforts to eliminate negative prejudices held by both society and employers, and the development of collaborative projects between the private sector, civil society organizations, trade unions, and public institutions.

Keywords: Ex-convict, probationer, employment

GİRİŞ

Eski hükümlü ve denetimli serbestlik yükümlüsü olan kişiler ceza infaz kurumu (CİK)'ndan çıktıktan sonra toplumsal yaşam içinde çeşitli sorunlarla karşılaşmaktadırlar. Bu sorunların başında bu kişilerin sosyal ve ekonomik açıdan hayata adapte olamamaları veya hayattan dışlanmaları gelmektedir. Bu kişilerin yeniden suç işlemelerinin önlenmesi için, topluma aktif bir şekilde katılmalarının ve sosyalleşmelerinin sağlanması; bununla birlikte, ekonomik olarak da, kendilerine istihdam imkânları sunulması gerekmektedir.

Bireyler yaşamlarını sürdürebilmeleri için ekonomik gelire ihtiyaç duymaktadırlar. Bu ihtiyacı sağlayabilmeleri için legal olarak bağımlı veya bağımsız herhangi bir işte çalışmalarıyla mümkündür. Ekonomik açıdan güçsüz ve yoksul bireylerin suç kapsamına giren faaliyetlere yönelme ihtimali vardır. Bu durum, ekonomik koşullar ile psikolojik ve sosyolojik unsurlar arasında iç içe geçmiş bir bağlantıya işaret ederek işsizlikle suç faaliyetlerinin ilişkili olduğunu göstermektedir. Ayrıca, ücret ve işsizlik düzeyinin suç oranları üzerindeki etkisini inceleyen Filiztek'in (2013) yaptığı çalışmada, işsizlik düzeyinin artması ve azalmanın bireyleri yasa dışı faaliyetlere yönlendirebileceği ortaya konmuştur.¹ Bir ülkede bunu önlemek için, bireylerin suç işlememeleri hem de cezalarını çektikten sonra yeniden herhangi bir suça karışmamaları amacıyla bir işte çalışmalarının sağlanması gerekir.

Adli Sicil ve İstatistik Genel Müdürlüğü verilerine göre, hırsızlık, yağma, dolandırıcılık, sahtecilik, zimmet, kaçakçılık, uyuşturucu veya uyarıcı madde imal ve ticareti, mala zarar verme, banka veya kredi kartlarının kötüye kullanılması ve çek kanunu gibi suç türlerine göre CİK'e giren hükümlülerin %46'sı ekonomik suçlar kapsamında yer almaktadır.² Bu oran, işlenen tüm suçlar içerisinde önemli bir yere sahiptir.

Koşaroğlu'nun (2022) yaptığı çalışma, Türkiye'de işsizlik, gelir, nüfus artışı ve suç düzeyi arasında uzun dönemli ilişki olduğunu göstermektedir. Söz konusu çalışmanın bu sonucunun, beklenene yönde ve literatüre uygun olduğu ifade

¹ Şerife Merve Kosaroğlu, 'İşsizlik, Gelir, Nüfus ve Suç Düzeyi Arasındaki İlişkinin Türkiye İçin Analizi' (2022) (82) Sosyal Siyaset Konferansları Dergisi 39-42.

² Adalet Bakanlığı Adli Sicil ve İstatistik Genel Müdürlüğü, *Ceza İnfaz Kurumu İstatistikleri Haber Bülteni 2023*.

edilmiştir.³ Bu bağlamda, istihdamın eski hükümlüler arasında tekrar suç işlemeyi azaltabileceği düşünülmektedir. Çoğu hükümlü, istikrarlı ve değerli bir iş bulamazlarsa tekrar suç işlemeye eğilimlidir. Ayrıca mahpusluk süresi içerisinde bireyler genellikle işlerini, yeteneklerini ve sermayelerini kaybederler. Bu bireyler, serbest bırakıldıktan sonra iş bulmaktan vazgeçmekte veya istedikleri işi bulmakta zorlanmaktadırlar. İstihdamın sağlanmasına yönelik olarak, iş gücü piyasasında, eski hükümlülerin özelliklerini, tutumlarını, becerilerini ve deneyimlerini gösteren bir tarafla; işverenlerin tutumlarını, ekonomik iklim ve eski hükümlülerin istihdamını destekleyen hükümet politikaları olmak üzere diğer bir taraf bulunmaktadır.

Çalışmanın amacı, eski hükümlü ve denetimli serbestlik yükümlüsü olan kişilerin istihdam durumlarını, istihdam sağlamadaki zorlukları ve engelleri tespit ederek istihdamın artırılması yönünde, işverenlere ve ilgili kurum ve kuruluşlara öneriler sunmaktır. Bu çalışmada, aynı zamanda Adalet Bakanlığının istihdamın artırılması yönünde asıl bir amacının olmamasına karşın, başta işverenler olmak üzere diğer kamu kurum ve kuruluşlarıyla iş birliğinin artırılması sağlanarak istihdam sorunlarının üstesinden gelinmesine yönelik bazı öneriler sunulmaktadır.

1. İSTİHDAMIN ÖNÜNDEKİ ENGELLER VE LİTERATÜR TARAMASI

Eski hükümlü ve denetimli serbestlik yükümlüleri, cezalarını tamamladıktan sonra ekonomik olarak yaşamlarını idame ettirebilmek için herhangi bir işte çalışmak veya iş kurmak zorundadırlar. Ancak, bazı işverenlerin ön yargılı davranmaları nedeniyle, bu kişilerin işe alınmalarında veya işe alınsalar dahi uzun vadeli olarak çalıştırılmalarında birçok engel yaşanmaktadır.⁴

Eski hükümlü ve denetimli serbestlik yükümlülerinin istihdamının sağlanması amacıyla 4857 sayılı İş Kanunu'nun 30. maddesi kapsamında, işverenler, elli veya daha fazla işçi çalıştırdıkları özel sektör işyerlerinde %3 engelli; kamu iş yerlerinde ise %4 engelli ve %2 eski hükümlü işçiyi meslek, beden ve ruhsal durumlarına uygun işlerde çalıştırmakla yükümlüdürler.

Kamu kurumlarında eski hükümlü çalıştırma zorunluluğunun olmasına karşın, bunlardan affa uğramış olsa bile Devletin güvenliğine, anayasal düzene ve bu düzenin işleyişine karşı suçlarla; millî savunmaya karşı suçları işleyenler, devlet sırlarına karşı suçlar ve casusluk, cinsel saldırı veya çocuğun cinsel istismarı suçlarından mahkûm olanlar, istihdam edilecek eski hükümlü tanımının dışında sayılarak belirli mesleklerden yasal olarak men edilmiştir.

³ Kosaroğlu (n 1) 49.

⁴ Gökhan Savaş ve Talip Eryalçın, 'Eski Hükümlülerin ve Denetimli Serbestlik Yükümlülerinin İstihdamı Üzerine Uygulamalı Bir Araştırma'(2020) 31(2) *Toplum ve Sosyal Hizmet* 337.

Bir kimse, memur olsun veya olmasın, Türk Ceza Kanunu'na göre hapis cezasının doğal sonucu olarak bir kamu görevi üstlenemez. Kasten işlenen bir suçtan dolayı bir yıl veya daha fazla süreyle hapis cezasıyla mahkûm olanlar, hak yoksunluğu ile ek hak yoksunluğuna ilişkin süreler geçmiş olsa bile memur olamazlar. Memur olmaları hâlinde memuriyet görevlerine son verilmesini gerektirmektedir.⁵

Bunun yanı sıra Adalet Bakanlığının eski hükümlülere istihdam sağlamak gibi asıl bir amacı olmamasına rağmen, istihdam edilmelerini kolaylaştırıcı mesleki eğitimler verildiği; ayrıca İŞKUR ve diğer kurumlarla işbirliklerinin de yapıldığı görülmektedir. Bu bağlamda, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı (İŞKUR) ile Adalet Bakanlığı -Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü- arasında 13 Mayıs 2025 tarihinde imzalanan "Hükümlü ve Yükümlülerin İstihdamına Yönelik İş Birliği Protokolü" örnek teşkil etmektedir.

ÇİK'ten çıkan eski hükümlü ve denetimli serbestlik yükümlüsü bireylerin önündeki en büyük engel, dışarı çıkar çıkmaz gerekli olan konut, gıda, giysi, ulaşım, nakit para gibi acil sayılabilecek zorunlu fiziki ihtiyaçlardır. Bu bireylerin birçoğu, bu gibi ihtiyaçları karşılayabilmek için başkalarına bağımlı olabilmektedir.

İstihdamın, tekrar suç işlemeyi azaltmada önemli bir etkisi olduğu düşünülmektedir. Bununla birlikte, eski hükümlüler genellikle cezalarını çektikten sonra iş bulmakta zorluk çekmektedir. Araştırmalar, eski hükümlülerin iş bulmada çok sayıda ve karmaşık zorlukla karşılaştığını sürekli olarak ifade etmektedir.⁶

Uzun hapis cezalarıyla, mahkûmlar sıklıkla iş deneyimi kazanma fırsatlarını kaybederler ve potansiyel işverenlerle olan bağları kopar. Bu nedenle, istihdam edilmede daha çok geçici ve günlük işlerin yanı sıra inşaat, imalat, konaklama ve yiyecek hizmetleri, perakende ticareti ve idari ve destek hizmetlerinde çalıştıkları gözlemlenmiştir. Hükümlü ve yükümlülerin normal hayata döndüklerinde karşılaştıkları en belirgin engel istihdamdır. İstihdam açısından arz ve talep olmak üzere iki taraf bulunmaktadır. İş arayan eski hükümlüleri iş gücü piyasasında arz tarafını, işverenlerin bunları işe alma istek ve eğilimleri ise talep tarafını oluşturmaktadır.^{7, 8, 9}

⁵ Uğur Sökmen, 'Kamu İdaresinde Mahkûmiyeti Olanların Devlet Memuru Olmaları ve Memuriyet Statüsünü Kaybetmeleri' (2010) (158) *Maliye Dergisi* 637

⁶ American Civil Liberties Union, *Back to Business How Hiring Formerly Incarcerated Job Seekers Benefits Your Company, A report from the Trone Private Sector and Education Advisory Council to the American Civil Liberties Union* (1th edn, ACLU Foundation Publishing 2017).

⁷ Holzer Harry, Steven Raphael ve Michael Stoll, *Employment Dimensions of Re-entry: Understanding the Nexus between Prisoner Reentry and Work Reentry and Prison Work Programs* (The Urban Institute Reentry Roundtable Discussion Paper 2003).

⁸ Keith Finlay, 'Effect Of Employer Access To Criminal History Data on The Labor Market Outcomes of Ex-Offenders and Non-offenders' University of Chicago Press 2009).

⁹ Mark T Berg ve Beth M Huebner "Reentry and the ties that bind: an examination of social ties, employment, and recidivism" 28(2) *Justice Quarterly* 382.

Aşağıdaki Şekil 1’de istihdamdaki taraflar ve bunların karşılaştıkları zorluklar gösterilmektedir.

Şekil 1: Eski Hükümlü ve Denetimli Serbestlik Yükümlülerinin İstihdamındaki Taraflar ve Karşılaştıkları Zorluklar

ESKİ HÜKÜMLÜ VE DENETİMLİ SERBESTLİK YÜKÜMLÜLERİ	DEVLET, İŞVERENLER VE TOPLUM
<ul style="list-style-type: none">• Akademik eğitim eksikliği,• İş deneyimi yetersizliği,• Yetersiz iş bağlantıları,• Madde bağımlılığı,• Fiziksel veya ruhsal sağlık sorunları,• Duygusal bozukluklar/ depresyon,• “Hapis cezası” damgası,• Çalışma arzu ve isteklerinin olmaması,• İş kurma veya bulmada gerekli başvuruların nereye yapılacağına bilinmemesi,• Ceza süresince başkaları tarafından (devlet ve yakınları) bakım alışkanlığı,• Mesleki eğitim kurslarına katılım zorunlu olmaması,• Zorunlu herhangi bir eğitime tabi tutulmaması,• Aile bağlarının güçlü olmaması,• Mevcut işin kaybedilmesi,• İş kurmak için yeterli sermaye bulunamaması,• İş becerisinin zamanla kaybedilmesi,	<ul style="list-style-type: none">• İşe almadaki isteksizlik,• Güvensizlik,• Potansiyel suçlu görmeleri,• Yapılan işlerde endişe duymaları,• Mesleki eğitim uyumsuzluğu,• Çalışanların önyargıları ve dışlamaları,• Toplum tarafından dışlanma ve etiketlenme,• Performans ve işte devamlılık endişesi,• Kanuni zorunluluk ve denetim yetersizliği,• Kurumlar arası iş birliklerinin yetersizliği,• Sosyalleşme ve topluma yeniden kazandırma projelerinin yetersizliği,• İşverenlerin bilinçli ve duyarlı olmaması,• Devlet teşviklerinin yeterli olmaması,• Belirli mesleklerden yasal olarak menedilmesi,• Daha çok niteliksiz işlerde çalıştırma eğilimi,

Kaynak: Yazarlar tarafından oluşturulmuştur.

Eski hükümlü ve denetimli serbestlik yükümlülerinin istihdamına yönelik ulusal ve uluslararası alanda yapılan literatür çalışmaları aşağıda verilmiştir.

Holzer ve diğerlerinin yaptıkları çalışmada, eski hükümlülerin iş gücü piyasasında karşılaştıkları engeller incelenmiştir. Bazı engeller çalışanların kendi özelliklerinden (zayıf beceriler, iş deneyimi veya sağlık sorunları gibi) kaynaklanırken, diğerleri işverenlerin tutum ve davranışlarında ve ayrıca davranışlarını etkileyen yasalardan kaynaklandığı tespit edilmiştir.¹⁰

Fahey ve diğerlerinin yaptıkları çalışmada, sabıka kaydı olanların karşılaştığı istihdam engelleri ve işverenlerin eski hükümlüleri işe alırken karşılaştıkları zorluklar incelemiştir. Çalışma, konuyla ilgili ulusal araştırmaları kısaca incelemekte, dört işveren odak grubunun ve iki sendika temsilcisi görüşmesinin bulgu-

¹⁰ Holzer Harry, Steven Raphael ve Michael Stoll, Employment Dimensions of Re-entry: (n 4) 5.

larını özetlemekte ve Massachusetts'te eski hükümlüler için istihdam fırsatlarını iyileştirmeye yönelik önerilerde bulunmaktadır.¹¹

Raphael'in yaptığı çalışmada, hapis cezasının, eski mahkûmların ve kaçınılmaz olarak ailelerinin istihdam olanakları ve ekonomik istikrarı üzerindeki olumsuz sonuçlarına odaklanılmıştır.¹²

Kocak ve Altun'un yaptıkları çalışmada, eğitim kurslarına katılma eğilimi yüksek olanların kendi işlerini kurmada veya iş bulmada daha olanaklı oldukları; ayrıca, bunların ailevi ve sosyal destek bağlarının güçlendirilmesinde istihdam politikaları büyük önem taşıdığı belirtilmektedir.¹³

Berg ve Huebner'in yaptıkları çalışmada, aile bağları, tahliye sonrası istihdam ve tekrar suç işleme arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Bulgular, aile bağlarının hem tekrar suç işleme hem de iş bulma üzerinde etkisinin olduğunu göstermiştir.¹⁴

Woodier'in yaptığı çalışmada, Avrupa genelinde istihdam ve tekrar suç işleme konusunda yapılan bazı araştırma ve uygulamaları özetlenmekte; tespit edilen değerlendirmelere, mevcut değerlendirme veya izleme sistemlerinin türlerine ve toplanan veri türlerine odaklanılmaktadır.¹⁵

Zakaria ve diğerlerinin Malezya'da yaptıkları çalışmada, eski suçluların istihdama katılmadaki zorluklarını ve istihdam engellerini ayrıntılı olarak ele alınmakta ve istihdam sorunlarının üstesinden gelmek için öneriler sunulması amaçlanmaktadır. Çalışmada, eski hükümlülerin öz benliklerini yeniden kazanmaları için onlara sosyal ve ahlaki destek sağlanması gereği ifade edilmiştir.¹⁶

Gençtürk ve Korkmaz, Isparta ilinde ikamet eden 10 eski hükümlüyle istihdam durumlarıyla ilgili nitel bir çalışma yapmıştır. Yapılan çalışmada, eski hükümlülerin iş bulmada işveren ve toplumun ön yargısı, işe almadaki isteksizlikler ve kurumların destek paketleri analiz edilmiştir.¹⁷

¹¹ Jennifer Fahey, Cheryl Roberts and Len Engel "Employment of Ex-Offenders: Employer Perspectives Final Report", (Crime and Justice Institute 2006).

¹² Steven Raphael, 'The employment prospects of ex-offenders' (2007) 25(2) *Focus* 21.

¹³ Orhan Kocak ve Serdar Altun, 'Ceza İnfaz Kurumundaki Mesleki Eğitim Faaliyetlerinin Hükümlü İstihdamına Katkıları' (2010) 1(1) *Çalışma İlişkileri Dergisi* 95-117.

¹⁴ Berg ve Huebner, 'Reentry and the ties that bind: an examination of social ties'(n 4) 382-410.

¹⁵ Natalie Woodier, 'Employment, reintegration and reducing re-offending - a short look into offender resettlement within Europe' (2013) 2(3) *EuroVsta Probaton and Community Justice*, 130.

¹⁶ Siti Marziah Zakaria, Juliana Rosmidah Jaafar ve Nor Hazila Mat Lazim, 'Employment Issues Among Ex-Offenders: Difficulties In Securing Employment And Barriers Of Employment' (2018) 5(1) *International Journal of Children, Women, Elderly and Disabled Studies* 8.

¹⁷ Gençtürk, Z ve Korkmaz, A. (2019), Eski Hükümlü Bireylerin İşgücü Piyasasına İlişkin Görüşleri Üzerine Bir Araştırma, *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 369-384.

Savaş ve Eryalçın, eski hükümlülerin ve denetimli serbestlik yükümlülerinin istihdam edilmelerindeki zorluklar ile bu konudaki işverenlerin görüşlerini belirlemek amacıyla 81 ilde nicel çalışma yapmışlardır. Yapılan çalışmada, bu kişilerin yeterli seviye iş bulamadıkları ifade edilmiştir.¹⁸

Kıvrak'ın yaptığı çalışmada, denetimli serbestlik hizmetleri kapsamında kamuya yararlı bir işte çalıştırma yaptırımının cezaevi sonrası iş bulma/kurma, istihdam ve çalışma süreçleri mercek altına alınarak, sosyo-ekonomik durum ve ilişkileri sosyolojik suç kuramları ve güven(ce)sizlik/prekarite kavramı merkezli sosyolojik açıklamalar üzerinden analiz edilmiştir.¹⁹

Cebi'nin yaptığı çalışmada, eski hükümlülerin dezavantajlı olma nedenleri ortaya konulmuştur. Çalışma, bunların istihdam edilmeleri ve topluma uyumlaştırma faaliyetleri incelenerek Türkiye ile ABD karşılaştırması yapılmıştır.²⁰

Padgetta ve Marks'ın yaptığı çalışmada, eski hükümlü bireylerde danışmanlık hizmetleri, istihdam olanakları ve tekrar suç işleme oranları arasındaki ilişki incelenmiştir. Çalışmanın sonuçları, hapis cezası sırasında istihdamın tekrar suç işleme oranlarının azalmasıyla ilişkili olduğunu, ancak hapis cezası sırasında alınan danışmanlık hizmetlerinin tekrar suç işleme oranlarının azalmasıyla ilişkili olmadığını göstermiştir.²¹

2. YÖNTEM

Araştırmanın verileri nitel araştırma tekniklerinden yarı yapılandırılmış mülakat tekniği ile toplanmıştır. Nitel araştırmalarda önemli olan husus veri doygunluğu kavramıdır. Verilerin tekrarlanmaya başlaması, veri doygunluğuna ulaşıldığını gösterir.²² Bu nedenle çalışmanın örneklem sayısı, katılımcıların araştırma sorularına verdikleri yanıtların benzer döngü içerisinde olduğunun anlaşılması üzerine 25 kişiyle sınırlandırılmıştır.

Sorular, kişisel bilgiler, istihdamda karşılaşılan sorunlar ve istihdamı artırıcı hususların belirlenmesi şeklinde iki farklı grupta hazırlanarak analiz edilmiştir. Hazırlanan soru örnekleri, ilk olarak (ya da öncelikle) denetimli serbestlik müdürleri ve uzman kişiler tarafından kontrol edilmiş; onların da görüşleri alındıktan sonra son şekilleri verilmiştir. Yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılarak

¹⁸ Savaş ve Eryalçın, (n 2) 336-367.

¹⁹ Rabia Kıvrak, 'Denetimli Serbestlik Hizmetleri Kapsamında Kamuya Yararlı Bir İşte Çalıştırma Yaptırımının Sosyo-ekonomik Açından incelenmesi (Denizli İli Örneği)' (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi 2021),

²⁰ Mesut Cebi, 'Eski Hükümlülerin İstihdamı Ve Entegrasyonu Kapsamında ABD ve Türkiye Üzerine Karşılaştırmalı Bir Analiz' Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı Türkiye İş Kurumu Genel Müdürlüğü Yayımlanmamış Uzmanlık Tezi 2023).

²¹ Serina Padgett ve Michael J. Marks, 'The relationship between employment, counseling and recidivism' (2025) 64(5) *Justice, Opportunities and rehabilitation* 1-11.

²² Sinan Akçay ve Esra Koca, 'Nitel araştırmalarda veri doygunluğu' (2024) 24(3) *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi* 829.

Yapılan görüşmelerde, katılımcıların görüşlerini serbestçe ifade edebilmeleri ve araştırmanın amacına uygun derinlikli veri elde edilmesi sağlanmaktadır. Elde edilen veriler MAXQDA programıyla analiz edilmiştir.

Araştırmanın evreni, Düzce'deki dezavantajlı gruplardan eski hükümlü ve denetimli serbestlik yükümlülerini kapsamaktadır. Örneklem olarak Düzce'deki 25 adet eski hükümlü ve denetimli serbestlik yükümlüsü seçilmiştir. Araştırmaya katılım tamamen gönüllülük esasına dayanmakta olup sorulara verilen cevaplarda herhangi bir katılımcının çık kimliği kullanılmamıştır. Ayrıca bu çalışma Düzce Üniversitesiyle Düzce Cumhuriyet Başsavcılığı/Denetimli Serbestlik Müdürlüğü arasında yapılan iş birliği protokolü kapsamında yapılmıştır.

Araştırmanın verileri, Eylül/2025 döneminde yarı yapılandırılmış mülakat tekniği uygulanarak toplanmıştır. Katılımcıların görüşme esnasında verdikleri cevaplar metne dönüştürülerek analiz edilmiştir. Mülakat tekniği ile gerçekleştirilen bu çalışmada, elde edilen verilerin geçerliliği ve güvenilirliği açısından, katılımcıların araştırma sorularına verdikleri yanıtların doğru, samimi ve içten olduğu varsayılmaktadır.

Bu çalışma, işverenlerin tutum ve davranışlarını kapsamamaktadır. Eski hükümlü ve denetimli serbestlik yükümlülerini istihdam eden işverenlerin de görüşleri alınarak yeni bir çalışma yapılabilir.

Araştırmaya ilişkin etik bilgiler: Araştırmanın yapılabilmesi için Düzce Üniversitesi Bilimsel Araştırma ve Yayın Etik Kurulunun 07/08/2025 tarihli ve 2025/399 karar sayısı, Adalet Bakanlığı Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü 15/08/2025 tarihli ve 161993 sayılı yazısı ve Adalet Bakanlığı Düzce Denetimli Serbestlik Müdürlüğü'nün 18/08/2025 tarihli ve 2025/1880 sayılı yazılarıyla gerekli izinler alınmıştır.

3. BULGULAR

Çalışmanın soruları iki kısımdan oluşmaktadır. Birinci kısımda, çalışmaya katılan bireylerin demografik bilgileri; ikinci kısımda ise bu kişilerin istihdam durumları, istihdamda karşılaştıkları zorluk ve engellerinin tespiti ile istihdamın artırılması yönündeki sorulardan oluşmaktadır. Bu sorular, nitel analiz açısından istihdam durumu ve iş bulma süreçleri, kurum ve kuruluşların istihdama etkisi, toplumsal algının istihdama etkisi, istihdamda karşılaşılan sorunlar, beklenti ve öneriler olmak üzere 5 ayrı alanda ana temalara ayrılarak bunların altında kodlar oluşturulmuştur.

Katılımcıların gerçek kimlik bilgileri belirtilmiş olup her bir katılımcıyla sırasıyla K1, K2... K25 şeklinde bir kod verilerek analize tabi tutulmuştur. Katılımcılarla yapılan görüşmeyle ilgili genel demografik ve istihdama yönelik bilgileri aşağıdaki tablolarda gösterilmektedir.

Tablo 2: Katılımcılara Ait Demografik Bilgiler

Katılımcı	Hükümlü Durumu	Hüküm/ Yükümlü Olma Sebebi	Cinsiyeti	Medeni Durumu	Yaş	Eğitim Durumu	ÇİK kalış süresi	Mesleği	Gelir Durumu
K1	E	Uyuşturucu ticareti	Erkek	Bekâr	29	Ön Lisans	4 ay	Grafiker (Kendi şirketi)	30.000 TL
K2	E	-	Erkek	Evli	41	Ortaöğretim	4 ay	Ahşap ustası	40-50.000 TL
K3	E	Hırsızlık	Kadın	Evli	26	Ortaöğretim	6 ay	Aşçı yardımcısı	26.000 TL
K4	D	-	Erkek	Evli	-	Ön Lisans	0	Serbest meslek	80.000 TL
K5	E	-	Erkek	Evli	21	Ortaöğretim	3 gün	Pastane kalfası	Asgari ücret
K6	D	-	Erkek	Bekâr	28	Ortaöğretim	0	Esnaf	30.000 TL
K7	D	-	Erkek	Evli	26	Lise	15 gün	Elektrik elektronik	Asgari ücret
K8	D	-	Erkek	Bekâr	27	Ortaöğretim	10 ay	Resepsiyon görevlisi	22.000 TL
K9	D	-	Erkek	Bekâr	-	Lise	40 gün	Şoför	Asgari ücret
K10	D	-	Erkek	Bekâr	43	Lise	0	Matbaacılık	Asgari ücret
K11	D	Tehdit yaralama	Erkek	Bekâr	41	Lise	4 yıl	Oto alım satım	Asgari ücret
K12	D	Uyuşturucu	Erkek	Evli	39	Lisans	0	İnşaat teknikeri	20.000-30.000 TL
K13	D	Uyuşturucu	Erkek	Evli	41	Lise	31 gün	Otopark işletmecisi	60.000 TL
K14	D	-	Erkek	Evli	40	Ortaöğretim	3 yıl	Çiftçi	20.000 TL
K15	E	Trafikte yağma	Erkek	Evli	33	Ortaöğretim	28 ay	Oto yıkama & lastik	40.000 TL
K16	D	-	Erkek	Evli	55	Ortaöğretim	35 gün	İnşaat firması	-
K17	D	-	Erkek	Evli	36	Lise	3 gün	Serbest	25.000 TL
K18	D	-	Erkek	Bekâr	31	Ortaöğretim	2 yıl	Tesisat ustası	70-80 TL/gün (yevmiyeci)
K19	D	Resmi belgede sahtecilik	Erkek	Evli	51	Okuryazar	7 gün	Şoför	Emekli + asgari ücret
K20	D	Hürriyetten alıkoyma	Kadın	Bekâr	31	Okuryazar	1 gün	Yok	Yok (işsiz)
K21	D	Uyuşturucu	Erkek	Bekâr	28	Lise	0	Sözleşmeli memur	15.000 TL
K22	E	Basit yaralama, tehdit- Hakaret, konut dokunulmazlığı, firar	Erkek	Bekâr	29	Lise	3 Yıl	Motor, demir doğrama, tesisat	30.000 TL

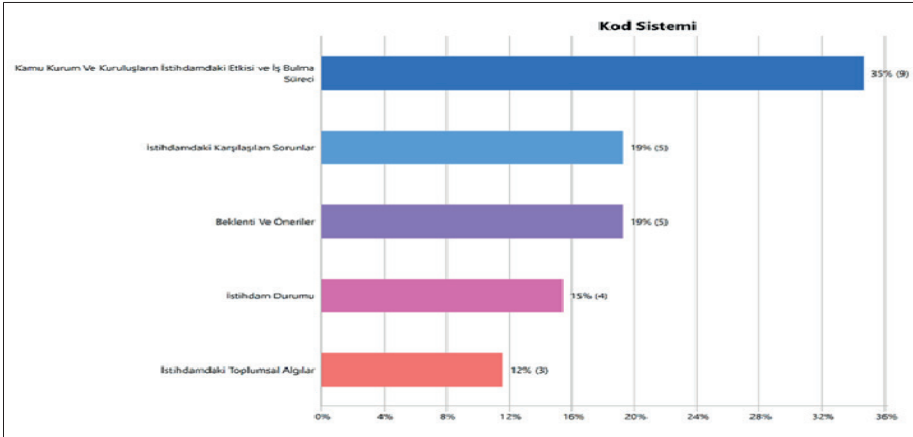
Katılımcı Hükümlü Durumu	Hüküm/ Yükümlü Olma Sebebi	Cinsiyeti	Medeni Durumu	Yaş	Eğitim Durumu	ÇİK kalış süresi	Mesleği	Gelir Durumu	
K23	E	Uyuşturucu ticareti	Erkek	Bekâr	29	Lise	7 Ay	Şoför	Asgari ücret
K24	D	Dolandırıcılık	Erkek	Bekâr	63	Fakülte (Lisans)	3 gün	Elektrik öğretmeni / İşletmeci	50-60.000 TL
K25	E	Uyuşturucu	Erkek	Bekâr	40	Ortaöğretim	3.5 Yıl	Pasta ustası	Yok (işsiz)

E: Eski Hükümlü **D:** Denetimli Serbestlik Yükümlüsü

Katılımcıların %32'sinin (8 kişi) aynı zamanda eski hükümlü olduğu, hükümlü veya yükümlü olma nedeni açısından bazı katılımcıların bu soruya cevap vermeyi, cevaplarının çoğunun da uyuşturucu madde kapsamında oldukları görülmektedir. Katılımcıların %92'si (23 kişi) erkek, %8'i (2 kişi) ise kadındır. Bunların %48'i (12 kişi) evli, %52'si (13 kişi) ise bekârdır. Yaşları açısından bakıldığında, en küçük 21, en büyük 63 yaş olmak üzere ortalamalarının 36 olduğu tespit edilmiştir. Eğitim olarak %40 ortaöğretim, %36 lise düzeyindedir.

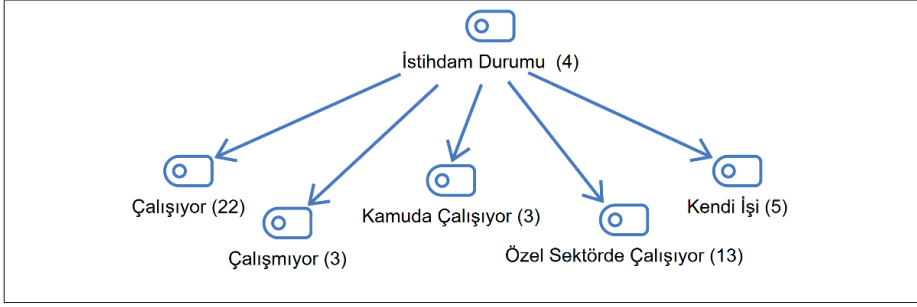
ÇİK'te kalış süresi en az 1 gün, en fazla 3,5 yıldır. Tüm katılımcıların bir mesleği bulunmakta olup kadın bir katılımcının mesleği bulunmamaktadır. Gelir durumu açısından 3 kişinin işsiz olduğu, diğerlerinin gelirinin en düşük asgari ücret, en yüksek ise 80.000 TL olduğu görülmektedir. Katılımcılara uygulanan mülakat görüşmeleri MAXQDA 24 programı ile analiz edilmiştir. Analiz sonucunda elde edilen veriler kod, kategori/tema olarak sınıflandırılmıştır. Temalar ve kodlamalar özelliklerine göre sınıflandırılmıştır. İstihdam durumu, kurum ve kuruluşların istihdama etkisi ve iş bulma süreçleri, istihdamdaki toplumsal algılar, istihdamda karşılaşılan sorunlar, beklenti ve önerileri kodları oluşturulmuştur.

Şekil 1: Kodların İstatistiği

Yukarıdaki şekilde, kod sistemi içerisinde kurum ve kuruluşların istihdama etkisi ve iş bulma süreçleri %35, istihdamda karşılaşılan sorunlar %19, beklenti ve öneriler %19, istihdam durumu %15 ve istihdamdaki toplumsal algılar yer almaktadır.

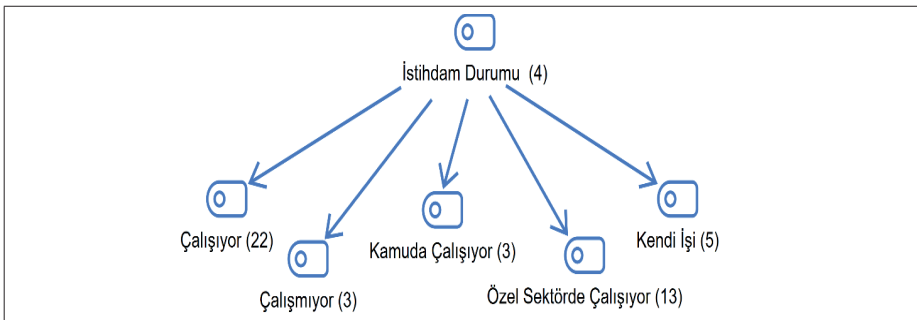
Şekil 2: İstihdam Durumu

İstihdam durumu yukarıdaki şekilde dört ayrı kodla sınıflandırılmıştır. Buna göre katılımcıların %92'si çalışmakta, %8'i çalışmamaktadır. Çalışanların %52'si özel sektörde, %20'si kendi işinde ve %12'si kamu sektöründe istihdam edilmektedir.

Katılımcılardan K3, CİK'e girmeden önce "grafiker olduğunu, kendi özel işinde çalıştığını"; CİK'ten çıktıktan sonra da aynı işini şirket kurarak sürdürdüğünü ifade etmektedir. K4, "aile desteği ile kendi işini kurduğunu"; K1, "kendi işinin olduğunu, aile mesleği olduğunu ve iş bulmada bir çaba harcamadığını"; K10, "babasının iş yerinde özel güvenlik olarak çalıştığını"; K11, "baba mesleği olan matbaacılık yaptığını"; K13, "özel bir mağazada müşteri danışmanı olarak çalıştığını"; K17, "özel bir firmada şoför olarak çalıştığını" belirtmektedir. K5 ise CİK'e girmeden önce "ahşap ustası olarak bir atölyede çalıştığını", CİK'ten çıktıktan sonra da aynı işi yaptığını ve bunun baba mesleği olduğunu, bu mesleği babasından devraldığını ifade etmektedir. Bu durum, katılımcıların çoğunun suç işlemeyen önce herhangi bir işi varsa, eski hükümlü durumunda iş bulma veya iş sahibi olma durumlarının daha kolay hâle geldiğini göstermektedir. Özellikle aile işinde çalışanlarda bu durum daha da kolay hâle gelmektedir.

Şekil 3: Kurum ve Kuruluşların İstihdama Etkisi ve İş Bulma Süreci

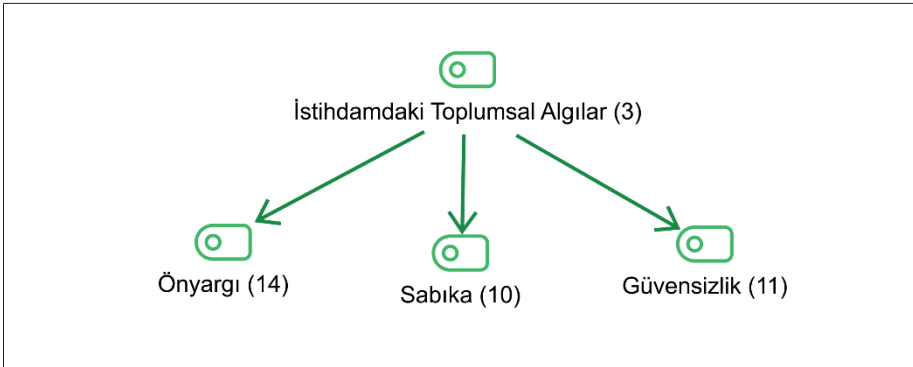
Yukarıdaki şekilde kurum ve kuruluşların istihdama etkisi ve iş bulma süreçleri 9 ayrı kodla sınıflandırılmıştır. Buna göre, katılımcıların en fazla (55 frekansla) kendi çabası, aile desteği ve tanıdıkların etkisi ile iş buldukları, İŞKUR desteklerinin de (26 frekansla) istihdama katkı sağladığı ve kurumların etkisinin bulunduğu ifade edilmektedir.

İş bulma ve kurmada katılımcılardan K3, herhangi bir kamu kurumundan destek almadığını, kendi çabasıyla iş edindiğini ve CİK tarafından verilen mesleki eğitimleri yetersiz bulunduğunu ifade etmektedir. K5, cezaevinden çıktıktan sonra İŞKUR gibi kurumların iş bulmada yardımcı olduğunu ve KOSGEB desteklerinin kolaylaştırıcı etkisi bulunduğunu belirtmektedir. K4, denetimli serbestlik sürecinde desteklerden faydalanmadığını, ancak öncesinde İŞKUR aracılığıyla fabrikada çalışmaya başladığını; K1, destekler hakkında bilgisi olduğunu ve bunları yeterli bulunduğunu; K12, tanıdık yardımıyla iş bulunduğunu ve şantiye şefliği yaptığını; K13, desteklerin artırılması ve genişletilmesi gerektiğini; K17 ise desteklerden haberdar olduğunu, bunları yeterli bulunduğunu ve daha da geliştirilmesi gerektiğini düşündüğünü ifade etmektedir.

Kamu kurumlarının istihdam açısından etkisine ilişkin olarak K5, “Evet, yeterli görüyorum; çevremde birçok atölye var, çoğu devletten destek aldı.” şeklinde ifade etmektedir. CİK tarafından verilen mesleki eğitimler sorusuna ise, atölyeler olmasına rağmen kapalı cezaevinde herhangi bir çalışma yapılmadığını; K12, haberdar olmadığını; K8, yeterli olduğunu; K13, kendi çabasıyla iş bulunduğunu; K17 ise arkadaşı yardımıyla iş bulunduğunu ifade etmektedir.

Kamu yararına bir işte çalıştırmanın istihdam üzerindeki etkisine ilişkin olarak katılımcılardan K5, insanların ücretsiz çalışmak yerine dışarıda kendilerine iş bulmalarını teşvik ettiğini; K8, bu uygulamanın hayat dersi verme amacının bulunduğunu; K13, alınan eğitimle ilgili bir işte çalıştığını; K17, bu uygulamayı çok iyi bulunduğunu ve meslek öğrenme ile kazanç açısından faydalı olduğunu; K18 ise meslek öğrenme şansı sunduğunu, insan ilişkileri açısından topluma uyuma katkı sağladığını ve suçtan uzak durmaya yardımcı olduğunu ifade etmektedir.

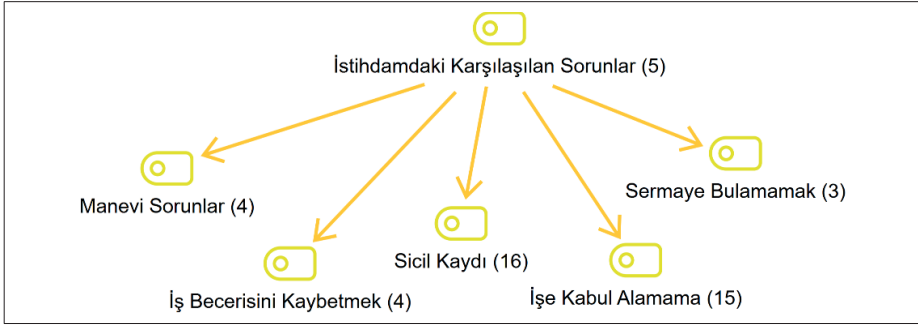
Şekil 4: İstihdamdaki Toplumsal

İstihdamdaki toplumsal algılar yukarıdaki şekilde üç ayrı kodla sınıflandırılmıştır. Buna göre katılımcılar, ön yargı (14), güvensizlik (11) ve sabıka (10) bulunduğunu ifade etmişlerdir.

İstihdam açısından toplumun bakış açısına ilişkin olarak katılımcılardan K5, olumsuz bir durumla karşılaşmadığını; K4, kişinin kendi psikolojisi nedeniyle iş bulmakta zorlandığını ve denetimli serbestlik nedeniyle işe alınmayacağını düşündüğünü; K1, toplumdan soyutlandıklarını, suçlu olarak gördüklerini ve kendilerine şans verilmediğini; K8, herhangi bir olumsuzlukla karşılaşmadığını; K17, bu konuda olumsuz bir durum yaşamadığını; K22, ön yargının bulunduğunu ve deneme süresi tanınmadığını; K6, K9 ve K12, toplum ve işverenler tarafından önyargıyla karşılaştıklarını; K19, K23 ve K25 ise toplumun kendilerine karşı ön yargılı olduğunu ve işverenlerin kendilerine güven duymadığını ifade etmektedir.

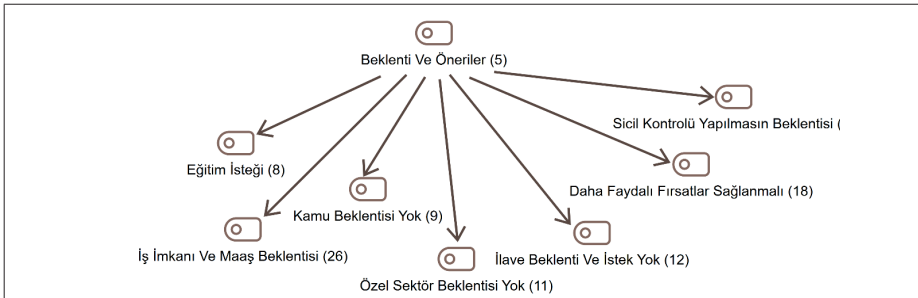
Şekil 5: İstihdamda Karşılaşılan Sorunlar

İstihdamda karşılaşılan sorunlar yukarıdaki şekilde beş ayrı kodla sınıflandırılmıştır. Buna göre katılımcılar en çok sicil kaydı (16 frekans), işe kabul alamama (15), iş becerisini kaybetme (4), manevi sorunlar (4) ve sermaye bulamama (3) sorunlarının bulunduğunu ifade etmişlerdir.

Katılımcılardan K17, güven sorunu yaşandığını; K2, K7 ve K11, sicil kaydının sorun oluşturduğunu; K25, iş becerisini kaybettiğini; K17, iş kaybının en büyük nedeninin ön yargı olduğunu; K25 ise CİK'e girip çıktıktan sonra iş becerisini kaybettiğini ifade etmişlerdir.

Şekil 6: Beklenti ve Öneriler

desteklerinin önemli olduğu, kamu kurum ve kuruluşlarının iş bulmada önemli bir etken olduğu, ancak kurumsal desteklerin yetersiz olduğu ifade edilmiştir.

İstihdamdaki toplumsal algı açısından sabıka kaydı, güvensizlik ve ön yargının bulunduğu tespit edilmiştir. İstihdamda sicil kaydının olması, işe kabul edilmeme, iş becerisinin kaybı, manevi sorunlar ve sermayenin olmaması karşılaşılan en önemli sorunlar olduğu tespiti yapılmıştır. Katılımcıların beklenti ve önerileri arasında eğitim desteği, iş imkânı ve maaş beklentisi ile daha fazla fırsat sağlanması gerektiğini yer almaktadır.

Eski hükümlü ve denetimli serbestlik yükümlüsü olan kişilerin yeterli düzeyde istihdam edilebilmeleri için:

- Hükümlülerin, CİK’te kaldıkları süre içerisinde mesleki eğitim ve işe alıştırmada zorunluluğa tabi tutulmaları,
- Tüm taraflarca sosyalleşme konularında eğitimlerin verilmesi veya artırılması,
- Toplumun ve işverenlerin olumsuz ön yargılarını ortadan kaldıracı çalışmaların yapılması,
- Sosyalleşme mesafesi kat edenlerin ödüllendirilmesi (koşullu salıverme tarihinin öne alınması- kalan sürecini yükümlüsün geçirmesi gibi),
- Ceza infaz kurumundayken akademik eğitimlerin verilmesi,
- Ceza infaz kurumundayken eğitim ve öğretimle ilgili zorunlu eğitimlerinin tamamlattırılması,
- Meslek edindirmede halk eğitim merkezlerinin yasal olarak görev ve sorumlulukları tanımı yeniden yapılarak Millî Eğitim Bakanlığınca gerekli hassasiyetin gösterilmesinin sağlanması,
- Kendilerini iş bulmada daha iyi ifade edebilmeleri noktasında danışmanlık hizmetlerinin (özel sektör, sivil toplum örgütleri, sendikalar, kamu kurumları, İŞKUR, KOSGEB gibi) verilmesi,
- İŞKUR ve KOSGEB gibi Kurumlar tarafından yürütülen faaliyetler hakkında bilgi verilmesi,
- İŞKUR tarafından desteklenen “Eski Hükümlü Kendi İşini Kurma Hibe Desteği” kapsamında yapılan çalışmaların yeterince duyurulması ve gerekli eğitimlerin verilmesi,
- Adalet Bakanlığı ile diğer kamu kurumları ve özel sektör işverenleriyle işbirliği projelerin geliştirilmesi,
- Kamu kurumlarıyla sivil toplum örgütlerinin istihdamın artırılmasında daha fazla öncü rol almalarını gerekli kılan çalışmaların (projeler, danışmanlık, eğitimler, yüz yüze görüşmeler gibi) tüm taraflarla yapılması,

- Toplumsal katkı ve sosyal sorumluluk projelerinin artırılması,
- Eski hükümlü ve denetimli serbestlik yükümlüsü kişilerin istihdam edilemediği durumda SGK tarafından işveren primlerinde indirim veya diğer teşvik edici sistemlerin uygulanması (belli bir süreliğine işe ve ortama alışma süresi dikkate alınmalıdır.), 4857 sayılı İş Kanunu'nun 30'uncu maddesi özel sektör iş yerlerinde sadece engelliler için (%3) sigorta prim teşviki uygulanmaktadır.
- 4857 sayılı İş Kanunu'nun 30'uncu maddesinde öngörülen kota sistemi kapsamında, Kamu iş yerlerinde %2 eski hükümlü oranı artırılarak işçilerin mesleki, bedensel ve ruhsal durumlarına uygun işlerde çalıştırması sağlanabilir. Bu durum, hükümlünün suç türüne ve CİK'te kalış süresinin uzunluğuna göre farklı ayırmalara tabi tutulabilir. Eski hükümlülerden uzun yıllar CİK'te kalanlar, iş yeteneklerini ve sermayelerini kaybeden ve topluma entegre olmaları, daha zor olan kişilerdir. Bu nedenle, cezası hafif olan kişilere kıyasla devlet tarafından sağlanacak istihdama daha fazla ihtiyaç duyan bireylerdir.
- İlave istihdam sağlayan işverenler farklı şekillerde ödüllendirilmeli,
- Sosyal ve aile bağlarının güçlendirici çalışmaların yapılması, Berg ve Hubner'in yaptıkları çalışmada aile ve akrabalarıyla iyi bir bağ kuran, evli olan ve çocuklarına güçlü bir şekilde bağlı olan eski suçlular, tahliye olduktan kısa bir süre sonra istihdam edildikleri tespit edilmiştir.
- Yeniden topluma kazandırmaya yönelik yuvarlak masa toplantıları düzenlenerek işveren odak grupları ve sendika temsilcileri ile görüşmeler yapılmalıdır. İşverenler, yürüttükleri faaliyetleri ceza infaz kurumları ile iş birliği içinde CİK'te gerçekleştirmelidir (bir tür iç staj uygulaması gibi).
- Adalet Bakanlığı, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı ve diğer ilgili Bakanlıklar arasında iş birliği protokollerin yapılması (Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı- İŞKUR- ile Adalet Bakanlığı -Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü- arasında 13 Mayıs 2025 tarihinde "Hükümlü ve Yükümlülerin İstihdamına Yönelik İş Birliği Protokolü" gibi).
- Özel sektör ve kamu kurumların 5 yıllık stratejik planlarında engelli ve eski hükümlülerin istihdamına yönelik strateji ve politikalara yer vermeleri ve bunların zamanında uygulanması için gerekli adımların atılarak kontrol ve denetimlerin sağlanması gerekir. Bu bağlamda, örnek model olarak Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı Çalışma Genel Müdürlüğü tarafından hazırlanan Ulusal İstihdam Stratejisi'nde (2025-2028)²³, Politika 2.3.2.'de "Engelli ve

²³ Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı 'Ulusal İstihdam Stratejisi (2025-2028)' (Basılmamış 2025).

eski hükümlülerin zorunlu istihdamına ilişkin kota uygulamasının değerlendirilmesine yönelik çalışmalar yapılacaktır.” eylemi yer almaktadır.

- İstihdam sağlanmasına yönelik sistem ve altyapının oluşturmasına yönelik bir sivil toplum örgütü kurulabilir.

- İşverenler eğitilmelidir: Hükümlü kişileri işe almak isteyen kuruluşlar, çalışanlarına yönelik net iletişim planlarına sahip olmalı, işletmenin sağlayacağı avantajları ve mevcut zorlukların nasıl aşılanacağını açıklamalı, adil ve kapsayıcı işe alım uygulamaları ile mahkûmiyet geçmişi olan kişilerin istihdamına yönelik yaklaşım konusunda eğitimler vermeli, bu yaklaşımı web sitelerindeki iş ilanlarında ve kariyer sayfalarında vurgulamalı ve mahkûmiyet geçmişi olan kişilere karşı ayrımcılık yapılmadığını açıkça belirtmelidir.

- İstihdam dâhil olmak üzere uluslararası iş birlikleri ve evrensel standartlar geliştiren, yeniden suça karışmayı önleme, tekrar topluma kazandırma ve rehabilitasyon gibi hususları kapsayan Suç ve Adalet Enstitüsü kurulmalı,

- Çalışanların denetiminin DSM yerine SGK tarafından yapılması: Başka bir ifadeyle, “Denetimli serbestlik tedbiri uygulanarak cezalarının infazına karar verilen hükümlülerden kendi işini kuran ve işletenler ile bir iş sözleşmesine dayalı olarak çalışanların, şartlı tahliye tarihine kadar çalıştıkları yerlerde düzenli olarak denetleneceğini” belirleyen Denetimli Serbestlik Hizmetleri Yönetmeliği’nin 18/7-f maddesinin uygulanmasını SGK tarafından yapılarak DSM’ye bildirilmesi sağlanmalı,

- CİK ile işverenler arasında iş birliklerini geliştiren Özel Sektör Platformu kurularak iş bulma ve işe alma rehberi yayımlanmalıdır.

- Denetimli serbestlik sistemi, yükümlü bireylerin toplumsal yaşamın devamlılığı açısından büyük önem taşıyan yasalara, toplumsal kurallara, ahlaki ve etik değerlere uymanın gerekliliğini fark etmelerini sağlamalı ve bu değerlere içtenlikle bağlı kalmalarını desteklemelidir. Böylece, yükümlü bireylere suçtan elde edilen maddi kazancın geçici ve yıkıcı olduğu; buna karşın, yasalara ve değerlere uygun bir yaşamın (emeğin karşılığı olan kazancın) ise kalıcı ve onurlu olduğunu fark ettiren bir toplumsal dönüşüm süreci hâline gelmelidir.

Yapılan çalışma sadece Düzce ilini kapsamaktadır. Her ilin kendine özgü suç işleme ve istihdam açısından farklı sonuçları bulunmaktadır. Çalışmanın bulguları ülke genelini yansıtmamakla birlikte, benzer çalışmalar Türkiye’nin tüm bölgelerinde yapılarak ülke geneli, bölgesel ve yerel düzeyde öneriler geliştirilebilir.

KAYNAKÇA

Akçay S ve Koca E. 'Nitel araştırmalarda veri doygunluğu' (2024) 24(3) *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi* 829-848

Berg MT ve Huebner BM. 'Reentry and the ties that bind: an examination of social ties, employment, and recidivism' (2011) 28(2) *Justice Quarterly* 382-410

Cebi M. 'Eski Hükümlülerin İstihdamı Ve Entegrasyonu Kapsamında ABD ve Türkiye Üzerine Karşılaştırmalı Bir Analiz' (Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı Türkiye İş Kurumu Genel Müdürlüğü Yayınlanmamış Uzmanlık Tezi 2023)

Fahey J, Roberts C ve Engel L. *Employment of Ex-Offenders: Employer Perspectives Final Report*, Crime and Justice Institute 2006)

Finlay K. *Effect Of Employer Access To Criminal History Data on The Labor Market Outcomes of Ex-Offenders and Non-offender* (NBER Working Paper 2008).

Gençtürk Z Korkmaz A. 'Eski Hükümlü Bireylerin İşgücü Piyasasına İlişkin Görüşleri Üzerine Bir Araştırma' (2019) 24(2) *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi* 369-384

Holzer HJ Raphael S ve Stoll MA. *Employment Dimensions of Re-entry: Understanding the Nexus between Prisoner Reentry and Work Reentry and Prison Work Programs*. (The Urban Institute Reentry Roundtable Discussion Paper 2003)

Kıvrak R. *Denetimli Serbestlik Hizmetleri Kapsamında Kamuya Yararlı Bir İşte Çalıştırma Yapırımının Sosyo-ekonomik Açından İncelenmesi (Denizli İli Örneği)*, (Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyoloji Anabilim Dalı Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi 2021)

Kocak O Altun S. 'Ceza İnfaz Kurumundaki Mesleki Eğitim Faaliyetlerinin Hükümlü İstihdamına Katkıları' (2010) 1(1) *Çalışma İlişkileri Dergisi* 95-117

Koşaroğlu Ş.M. 'İşsizlik, Gelir, Nüfus ve Suç Düzeyi Arasındaki İlişkinin Türkiye İçin Analizi' (2022) (82) *Sosyal Siyaset Konferansları Dergisi* 35-52

Padgett S Marks MJ. 'The relationship between employment, counseling and recidivism' (2025) 64(5) *Justice Opportunities and rehabilitation* 346-356

Raphael S. 'The employment prospects of ex-offenders', (2007) 25(2) *Focus* 21-26

Savaş G Eryalçın T 'Eski Hükümlülerin ve Denetimli Serbestlik Yükümlülerinin İstihdamı Üzerine Uygulamalı Bir Araştırma' (2020) 31(2) *Toplum ve Sosyal Hizmet* 336-367

Sökmen U 'Kamu İdaresinde Mahkûmiyeti Olanların Devlet Memuru Olmaları ve Memuriyet Statüsünü Kaybetmeleri' (2010) (158) *Maliye Dergisi* 637618-640

Woodier N. 'Employment, reintegration and reducing re-offending - a short look into offender resettlement within Europe' (2013) 2(3) *EuroVsta Probaton and Communtly Justice* 132-141

Zakaria SM Jaafar JR ve Lazim NHM. 'Employment Issues Among Ex-Offenders: Difficulties In Securing Employment And Barriers Of Employment' (2018) 5(1) *International Journal of Children, Women, Elderly and Disabled Studies* 8-12

İnternet Kaynakları

Adalet Bakanlığı Adli Sicil ve İstatistik Genel Müdürlüğü "Ceza İnfaz Kurumu İstatistikleri Haber Bülteni 2023. (2023). <https://adlisicil.adalet.gov.tr/Home/SayfaDetay/ceza-infaz-kurumu-istatistikleri-2023-haber-bulteni-yayimlandi20052024091112> Erişim tarihi: 05/10/2025

American Civil Liberties Union, 'Back to Business How Hiring Formerly Incarcerated Job Seekers Benefits Your Company, A report from the Trone Private Sector and Education Advisory Council to the American Civil Liberties Union' (2017), extension://efaidnbmnnnibpcajpcglclefindmkaj/https://www.aclu.org/wp-content/uploads/publications/060917-trone-reportweb_0.pdf, Erişim tarihi: 05/10/2025

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, *Ulusal İstihdam Stratejisi (2025-2028)*, (2025). www.csgb.gov.tr, Erişim tarihi: 10/10/2025

